

POLITIKER PER LÄN 2016

Vilka är lokalpolitikerna i Uppsala län?

Hur nöjda är medborgarna?

Korta fakta - Uppsala län

Sveriges Kommuner och Landsting har i den här rapporten, som är baserad på SCB-statistik, tittat på vad som är utmärkande för de lokala politikerna i Uppsala län. Vilka är de? Vilka är det som lägger en stor del av sin tid på att ta ansvar för allas vardag, att prioritera och att fatta beslut som påverkar och skapar förutsättningar för dem som bor och arbetar i Uppsala län?

De allra flesta, 97 procent av de 1 262 förtroendevalda i Uppsala län, är fritidspolitiker och sköter därmed sina uppdrag vid sidan av studier eller ordinarie arbeten.

De flesta samhällsgrupper är relativt väl representerade bland de förtroendevalda. Könsfördelningen i Uppsala läns kommuner sammantaget är något jämnare än riksgenomsnittet och utrikes födda är bättre representerade än i riket i övrigt både i kommunerna och landstinget. Var tionde kommunpolitiker har barn under sex år och i landstinget finns till och med en liten överrepresentation av småbarnsföräldrar.

I rapporten redovisas även hur nöjda medborgarna är med den kommunala verksamheten och vilket förtroende de har för lokalpolitikerna. Den lokala demokratin och den kommunala verksamheten får högt betyg samtidigt som de förtroendevalda, som ju är ytterst ansvariga för hur verksamheten fungerar, paradoxalt nog får lägre betyg. Så ser det ut i Uppsala län liksom i landet i sin helhet.

Innehåll

Vilka är de förtroendevalda i Sverige?	5
Jämnare könsfördelning bland unga förtroendevalda	5
Andelen unga förtroendevalda är fortsatt låg	5
Minskad underrepresentation av utrikes födda	6
Åldersmässig utjämning bland förtroendevalda	7
Flertalet är fritidspolitiker	7
Högt valdeltagande i Uppsala län	9
Uppsala län har 1 262 förtroendevalda	9
... varav 97 procent är fritidspolitiker.....	10
Vilka är de förtroendevalda i kommunerna i Uppsala län?	11
Östhammar har den jämnaste könsfördelningen	11
Unga är bäst representerade i Östhammar.....	11
Utrikes födda är väl representerade i Heby.....	12
Många är gifta	12
Knivsta och Heby har största andelen småbarnsföräldrar	13
Heby har flest anställda i privat sektor	13
Många är välutbildade	14
Vilka är de förtroendevalda i Landstinget i Uppsala län?	15
Könsfördelningen är ganska jämn.....	15
De arbetar i många sektorer i samhället	15
Sammanfattning av de förtroendevalda i Uppsala län	16
Förtroendet för lokalpolitiker och verksamheten	17
Nästan sju av tio i Sverige är nöjda med den kommunala demokratin	17
Medborgarna är nöjda med verksamheten	17
Sammanfattande kommentarer - förtroende	19

Vilka är de förtroendevalda i Sverige?

Statistiska centralbyrån (SCB) har under 2015 genomfört en undersökning om de förtroendevalda i Sveriges kommuner och landsting¹. Undersökningen har gjorts i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting. Analyserna är baserade på uppgifter som landets samtliga kommuner och landsting har skickat in till SCB.

Sveriges Kommuner och Landsting har tidigare publicerat undersökningar om landets förtroendevalda motsvarande denna. Föregående rapportserier utkom år 2008 respektive 2012, årets upplaga är således den tredje i raden.

Undersökningen visar att antalet förtroendevalda i kommunerna fortsätter att minska jämfört med tidigare mandatperioder. År 2015 uppgick det totala antalet förtroendevalda i kommunerna till omkring 36 800 personer, detta innebär en minskning med drygt 1 200 personer jämfört med år 2011. Trenden med allt färre politiker återfinns även i landstingen, där antalet förtroendevalda år 2015 uppgick till drygt 4 400 personer, vilket är en minskning med omkring 200 personer jämfört med föregående mandatperiod.

Jämnare könsfördelning bland unga förtroendevalda

Könsfördelningen brukar betraktas som jämn då andelen kvinnor respektive män ligger mellan 40 och 60 procent. I totalt 229 av landets 290 kommuner är andelen kvinnliga förtroendevalda högre än 40 procent, vilket är en ökning med 21 kommuner sedan år 2011.

Kvinnor är fortsatt underrepresenterade bland de förtroendevalda; 43 procent, jämfört med 50 procent i befolkningen som helhet. Fördelningen mellan kvinnor och män är jämnare bland yngre politiker jämfört med äldre. Bland förtroendevalda under 30 år uppgår andelen kvinnor till 47 procent, bland dem som är 65 år och äldre är andelen kvinnor 37 procent.

En större andel män än kvinnor innehar tyngre politiska uppdrag. Från 2011 har det dock skett en viss utjämning mellan könen, framförallt avseende posten som kommunstyrelsens ordförande, där 37 procent är kvinnor. Även bland ordförandena i kommunerna utgör kvinnor 37 procent. I landstingen är fördelningen mellan kvinnor och män på tunga poster betydligt jämnare än i kommunerna. Detta gäller för fullmäktige och styrelser, såväl som för ordförande- och vice ordförandeposter. Ett exempel på detta är posten som landstingsstyrelsens ordförande, som i 45 procent av landstingsstyrelserna innehas av en kvinna. Vidare är 54 procent av landstingsnämndernas ordförande kvinnor.

Andelen unga förtroendevalda är fortsatt låg

Undersökningen visar att unga, i åldrarna 18-29 år, utgör 9 procent av kommunpolitikerna år 2015, vilket är 11 procentenheter lägre än befolkningen. Andelen unga är i stort sett oförändrad sedan 2011. Jämfört med hela befolkningen är unga underrepresenterade bland de förtroendevalda i såväl kommuner som landsting. SCB:s statistik visar att Lunds kommun har den högsta andelen unga

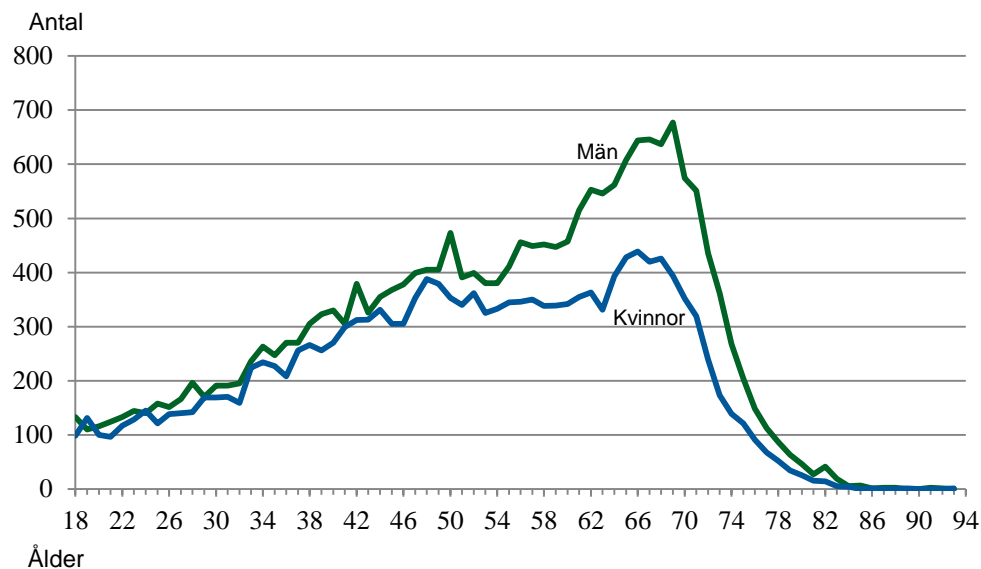
¹ I denna rapport används ordet landsting som ett samlingsnamn för landsting och regioner.

förtroendevalda tillsammans med storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö och universitetsstäder som Umeå, Karlstad, Växjö och Uppsala.

Andelen äldre förtroendevalda, som är 65 år eller äldre, är 27 procent i kommunerna. Det är en ökning med 4 procentenheter jämfört med 2011. Jämfört med befolkningen innebär detta en viss överrepresentation.

Diagram 1 visar köns- och åldersfördelningen bland de förtroendevalda.

Diagram 1: Antal förtroendevalda i kommunerna efter kön och ålder, år 2015

Minskad underrepresentation av utrikes födda

Utrikes födda är underrepresenterade bland de förtroendevalda. Omkring 19 procent av befolkningen över 18 år utgörs av utrikes födda. Motsvarande andel bland de förtroendevalda i landets kommuner är 9 procent. Jämfört med 2011 har andelen utrikes födda förtroendevalda ökat något, främst bland kvinnor. Utrikes födda kvinnor är inte underrepresenterade i högre grad än utrikes födda män.

När representativiteten bland utrikes födda studeras bör man beakta att gruppen utgör en mycket liten andel av befolkningen i vissa kommuner, några få förtroendevalda kan därmed vara avgörande för graden av representation. Vidare rymmer gruppen stora variationer avseende faktorer såsom ursprung och vistelsetid i Sverige. Andelen utrikes födda bland förtroendevalda är högst i bland annat Stockholmsområdet, Västmanland, Södermanland och Örebro, medan Norrlandsläna har en något lägre andel. Dock har Norrlandsläna även en lägre andel utrikes födda totalt sett i hela befolkningen vilket gör att utrikes födda är relativt väl representerade. Det finns även kommuner där andelen utrikes födda är större bland de folkvalda än i befolkningen. Den kommun där differensen är störst är Åtvidaberg, där andelen utrikes födda är 10 procent bland de förtroendevalda, jämfört med 7 procent i befolkningen. Några exempel på kommuner där andelen utrikes födda förtroendevalda stämmer väl överens med andelen utrikes födda i befolkningen är Västervik, Orsa, Piteå, Aneby, och Vallentuna.

Resultaten från 2015 års undersökning visar att personer med eftergymnasial utbildning och offentliganställda är överrepresenterade bland de förtroendevalda i kommuner och landsting. Bland kommunpolitikerna har 52 procent eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel av befolkningen är 37 procent.

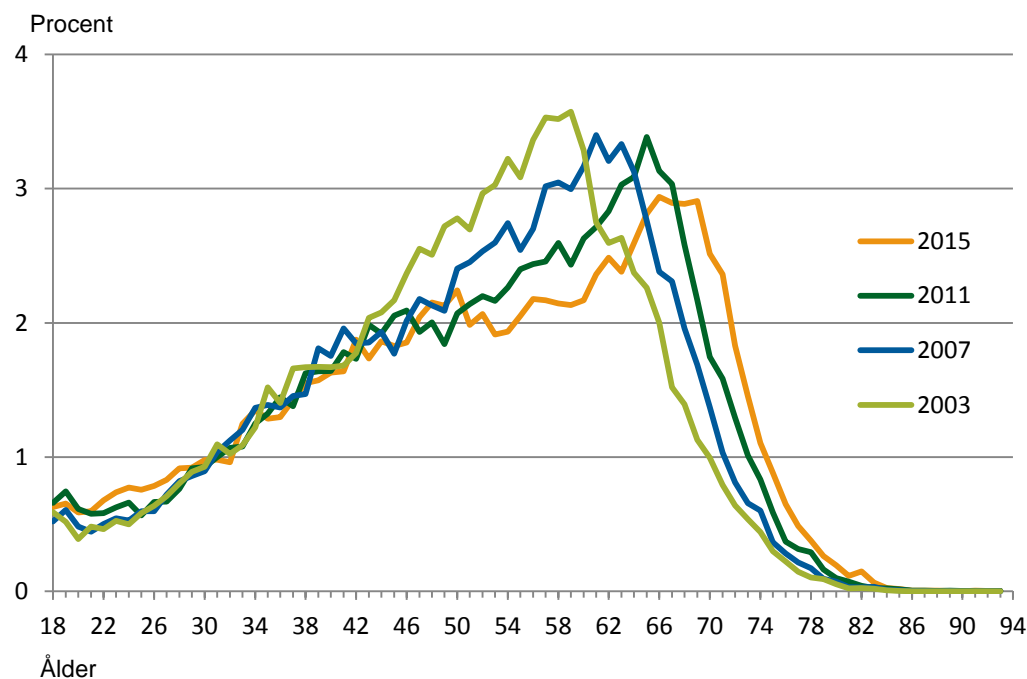
Bland förtroendevalda i landstingen återfinns liknande mönster vad gäller representativitet som i kommunerna, men med vissa skillnader. Landstingen har en jämnare könsfördelning bland de förtroendevalda än kommunerna. Kvinnor utgör 48 procent av de förtroendevalda i landstingen. Personer med eftergymnasial utbildning är i högre grad överrepresenterade bland landstingspolitikerna jämfört med kommunpolitikerna. Dessa mönster återfanns även vid tidigare undersökningar.

Åldersmässig utjämning bland förtroendevalda

Åldersstrukturen bland de förtroendevalda åren 2003, 2007, 2011 och 2015 visas i diagram 2. Av diagrammet framgår att 40-talister är fortsatt välrepresenterade bland landets förtroendevalda. Åldersfördelningen är stort sett densamma vid varje tillfälle, även om kurvan har förskjutits framåt med fyra års intervall. Undersökningen visar på en växande andel 70-åringar bland kommunernas förtroendevalda. Kurvan är snarlik vid samtliga undersökningstillfällen med skillnaden att ålderspuckelns spetsigaste del, som illustrerar den vanligast förekommande åldern, trubbats av något vid 2015 års undersökning.

Diagram 2 visar förtroendevalda i kommunerna efter ålder år 2003, 2007, 2011 och 2015.

Diagram 2: Förtroendevalda i kommunerna efter ålder år 2003, 2007, 2011 och 2015. Åldersfördelning i procent

Flertalet är fritidspolitiker

En klar majoritet av de förtroendevalda i kommuner och landsting sköter sina uppdrag på fritiden vid sidan av studier och ordinarie arbete. Med fritidspolitiker avses förtroendevalda med ett arvode för politiska uppdrag som understiger en 40 procentig arbetstid. I kommunerna utgör fritidspolitiker 96 procent medan motsvarande siffra i landstingen är 93 procent.

Bland kommunpolitikerna är det lika vanligt att kvinnor och män är heltid- eller deltidsarvoderade. I landstingen får fler förtroendevalda kvinnor än män heltid- eller deltidsarvode.

Gifta förtroendevalda är överrepresenterade jämfört med befolkningen i övrigt. En förklaring till detta kan vara att åldersstrukturen bland de förtroendevalda skiljer sig från den i befolkningen. Andelen kommunpolitiker som har barn under 18 år är en procentenhet högre än i befolkningen, föräldrar utgör således inte en underrepresenterad grupp bland de förtroendevalda. Omkring var tionde förtroendevald i kommunerna har barn under sex år.

Högt valdeltagande i Uppsala län

Valen till kommun- och landstingsfullmäktige ger medborgarna möjlighet att påverka vilken politik som ska föras på lokal och regional nivå. Eftersom kommuner och landsting ansvarar för en stor del av välfärdssektorn innebär det ett mer direkt inflytande över vardagsnära tjänster som vård, skola och omsorg.

Fullmäktigeledamöterna är folkvalda medan ledamöter i styrelser och nämnder tillsätts av fullmäktige bland de förtroendevalda.

Valdeltagandet i kommun- och landstingsvalen ligger på en hög och jämn nivå i Uppsala län. Det varierar från 82 procent i Heby till 87 procent i Knivsta.

Inom kommunerna finns det också skillnader mellan olika valdistrikt, det vill säga att valdeltagandet skiljer sig åt mellan olika geografiska områden i kommunerna. Uppsala har den största differensen mellan det lägsta och högsta valdeltagandet. Den minsta skillnaden mellan valdistrikten finns i Heby.

Tabell 1: Valdeltagande och differens inom kommun 2014 (procent)

Kommuner	Valdeltagande	Differens
Enköping	84	18
Heby	82	4
Håbo	85	18
Knivsta	87	14
Tierp	83	9
Uppsala	85	36
Älvkarleby	85	10
Östhammar	83	10
Landstinget i Uppsala län	85	
Hela riket kommunval	83	
Hela riket landstingsval	82	

Uppsala län har 1 262 förtroendevalda ...

Det finns 1 072 kommun- och 190 landstingspolitiker i Uppsala län. Det går i genomsnitt 330 invånare på varje kommunpolitiker vilket innebär att det är något färre förtroendevalda per invånare än riksgenomsnittet som är 265 invånare per kommunpolitiker. Siffran kan jämföras med riksdagen där det går ungefär 28 000 invånare per riksdagsledamot.

Den största andelen förtroendevalda per invånare har de mindre kommunerna Heby och Älvkarleby. I den folkrikaste kommunen Uppsala är det en mindre andel politiker per invånare. I Landstinget i Uppsala län är det av naturliga skäl betydligt färre politiker per invånare, men det är ändå en högre politikertäthet än riksgenomsnittet för landsting.

Tabell 2: Förtroendevalda och invånare per förtroendevald 2015 (antal)

Kommuner	Antal förtroendevalda	Invånare per förtroendevald
Enköping	161	256
Heby	110	123
Håbo	91	220
Knivsta	74	218
Tierp	102	198
Uppsala	330	628
Älvkarleby	73	126
Östhammar	131	163
Alla kommuner i Uppsala	1 072	330
Landstinget i Uppsala län	190	1 837
Hela riket (kommuner)	36 845	265
Hela riket (landsting)	4 426	2 202

... varav 97 procent är fritidspolitiker

Totalt 31 personer i kommunerna och 13 i landstinget har ett hel- eller deltidsuppdrag som politiker (tre procent). Det betyder att av de 1 262 förtroendevalda är det 1 218 (97 procent) som sköter sina uppdrag på fritiden vid sidan av studier eller ordinarie arbeten.

Tabell 3: Förtroendevalda på heltid, deltid och fritid 2015 (antal)

Kommuner	Heltid	Deltid	Fritid
Enköping	3	0	158
Heby	1	2	107
Håbo	2	0	89
Knivsta	1	1	72
Tierp	2	3	97
Uppsala	7	4	319
Älvkarleby	1	1	71
Östhammar	3	0	128
Alla kommuner i Uppsala	20	11	1 041
Landstinget i Uppsala län	1	12	177

Vilka är de förtroendevalda i kommunerna i Uppsala län?

Det är bra om sammansättningen av förtroendevalda återspeglar befolkningens sammansättning, bland annat när det gäller kön, ålder, utbildning, inkomst och födelse-land. Olika grupper har olika erfarenheter och perspektiv vilket är en resurs i beslutsfattandet.

I stort motsvarar sammansättningen i kommunerna i Uppsala län den genomsnittliga, även om den förstås varierar mellan kommunerna.

Östhammar har den jämnaste könsfördelningen

Uppsala län har en något jämnare könsfördelning bland de förtroendevalda än riket som helhet även om män är överrepresenterade i samtliga kommuner. Sammantaget i länet är könsfördelningen oförändrad sedan 2011 års undersökning. Den jämnaste könsfördelningen har Östhammar, följt av Enköping och Heby. Könsfördelningen brukar betraktas som jämn då andelen kvinnor respektive män ligger mellan 40 och 60 procent. Utifrån denna definition har samtliga kommuner i Uppsala län en jämn könsfördelning i 2015 års undersökning.

Tabell 4: Kön 2015 (procent)

Kommun	Män	Kvinnor	Jmf 2011 kvinnor
Enköping	55	45	2
Heby	55	45	1
Håbo	57	43	2
Knivsta	59	41	-3
Tierp	59	41	-1
Uppsala	56	44	-1
Älvkarleby	56	44	2
Östhammar	54	46	-3
Alla kommuner i Uppsala	56	44	0
Hela riket	57	43	0

Uppsala har högst andel unga förtroendevalda

Åldersfördelningen bland de förtroendevalda följer samma mönster som landet som helhet. Framför allt är de unga (18-29 år) underrepresenterade bland kommunpolitikerna. I förhållande till andelen unga i befolkningen är personer under 30 år bäst representerade bland de förtroendevalda i Östhammar. Den största andelen unga förtroendevalda finns i Uppsala, som också har en stor andel unga i befolkningen.

Åldersgrupperna 50-64 år och 65 år och äldre är överrepresenterade bland kommunernas förtroendevalda. Så är det i Uppsala län och i riket i stort.

Tabell 5: Ålder 2015 (procent)

Kommun	18-29 år		30-49 år		50-64 år		65 år -	
	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn
Enköping	10	19	23	31	39	24	29	26
Heby	4	17	23	27	44	26	30	30
Håbo	5	18	22	37	27	23	45	23
Knivsta	5	18	42	41	31	22	22	19
Tierp	6	18	35	29	30	24	28	29
Uppsala	17	27	35	32	25	20	23	20
Älvkarleby	8	16	22	30	33	26	37	29
Östhammar	10	17	22	26	34	25	34	31
Alla kommuner i Uppsala	10	23	29	32	32	22	29	23
Hela riket	9	20	31	33	33	23	27	25

Utrikes födda är relativt väl representerade

Representationen av utrikes födda varierar mellan länets kommuner. De är relativt väl representerade i Heby, Håbo och Uppsala men något sämre i Uppsala läns övriga kommuner. I förhållande till andelen utrikes födda i befolkningen är representationen allra bäst i Heby. I Uppsala läns kommuner sammantaget är representationen av utrikes födda något bättre än riksgenomsnittet.

Tabell 6: Utrikes födda, förtroendevalda och befolkning 18 år och äldre 2015 (procent)

Kommun	Förtroendevalda	Befolkningen
Enköping	6	13
Heby	11	10
Håbo	11	16
Knivsta	4	12
Tierp	3	10
Uppsala	14	20
Älvkarleby	7	13
Östhammar	5	9
Alla kommuner i Uppsala	10	17
Hela riket	9	19

Många är gifta

Gifta personer är överrepresenterade i samtliga kommuner i Uppsala län liksom i övriga landet. I Knivsta är till exempel 73 procent av de förtroendevalda gifta medan motsvarande andel bland alla invånare i kommunen är 51 procent.

Tabell 7: Andel gifta 2015 (procent)

Kommun	Förtroendevalda	Befolkningen
Enköping	59	44
Heby	59	43
Håbo	59	48
Knivsta	73	51
Tierp	57	42
Uppsala	50	39
Älvkarleby	63	44
Östhammar	63	42
Alla kommuner i Uppsala	58	41
Hela riket	57	42

Knivsta och Heby har största andelen småbarnsföräldrar

Småbarnsföräldrar är relativt väl representerade i kommunerna, var tionde förtroendevald har barn under sex år vilket innebär en liten underrepresentation jämfört med befolkningen. Kommunerna skiljer sig dock åt, och i vissa kommuner är andelen småbarnsföräldrar lika stor eller större bland de förtroendevalda jämfört med befolkningen. Störst andel förtroendevalda småbarnsföräldrar finns i Heby och Knivsta; i Heby innebär detta en överrepresentation, medan det i Knivsta istället innebär en underrepresentation jämfört med andelen småbarnsföräldrar i befolkningen.

Tabell 8: Småbarnsföräldrar 2015 (procent)

Kommun	Förtroendevalda	Befolkningen
Enköping	6	12
Heby	14	11
Håbo	8	13
Knivsta	14	18
Tierp	9	12
Uppsala	12	13
Älvkarleby	8	12
Östhammar	11	11
Alla kommuner i Uppsala	10	13
Hela riket	11	13

Heby har flest anställda i privat sektor

De förtroendevalda i Uppsala län arbetar inom olika sektorer. Sammantaget är 45 procent verksamma i den privata sektorn, vilket speglar förhållandet i landet som helhet.

De förtroendevaldas fördelning på arbetsmarknaden varierar mellan länets kommuner. I Heby arbetar till exempel 55 procent i den privata sektorn medan motsvarande andel är 36 procent i Älvkarleby. I Uppsala arbetar 21 procent i den statliga sektorn jämfört med sju procent i Heby och Håbo.

Kommunanställda är väl representerade i samtliga kommuner med den största andelen i Älvkarleby där 45 procent av de förtroendevalda är kommunanställda.

Tabell 9: Anställningssektor 2015 (procent)

Sektor	Statlig	Kommun	Landsting	Privat	Kommunalt bolag
Enköping	14	32	5	48	1
Heby	7	35	2	55	2
Håbo	7	41	2	49	1
Knivsta	11	35	4	49	1
Tierp	8	38	4	48	1
Uppsala	21	34	5	38	1
Älvkarleby	10	45	1	36	7
Östhammar	9	43	1	46	2
Alla kommuner i Uppsala	13	37	4	45	2
Hela riket	9	39	4	45	3

Många är välutbildade

I samtliga kommuner i Uppsala län liksom i landet som helhet är personer med eftergymnasial utbildning överrepresenterade bland de förtroendevalda, samtidigt som de med endast förgymnasial utbildning är underrepresenterade. Uppsala är ett mycket tydligt exempel på detta med hela 80 procent förtroendevalda med eftergymnasial utbildning och endast tre procent med förgymnasial utbildningsnivå.

Tabell 10: Utbildningsnivå 2015 (procent)

Utbildning	Förgymnasial		Gymnasial		Eftergymnasial	
	Valda	Befolkning	Valda	Befolkning	Valda	Befolkning
Enköping	7	18	41	54	52	29
Heby	9	23	46	57	45	19
Håbo	10	19	48	54	42	27
Knivsta	4	14	18	43	78	43
Tierp	10	22	46	57	44	21
Uppsala	3	12	17	35	80	53
Älvkarleby	11	23	42	55	47	22
Östhammar	14	21	47	57	39	22
Alla kommuner i Uppsala	7	15	34	43	58	43
Hela riket	9	17	39	46	52	37

Vilka är de förtroendevalda i Landstinget i Uppsala län?

I Landstinget i Uppsala län finns det 190 förtroendevalda varav en är heltidsengagerad, 12 är deltidsengagerade och 177 är fritidspolitiker. Valdeltagandet på 85 procent är högre än riksgenomsnittet.

Könsfördelningen är ganska jämn

Landstinget har en jämnare könsfördelning än länets kommuner, men en något ojämnare könsfördelning än riksgenomsnittet för landsting.

Åldersfördelningen följer i stort sett samma mönster som landet som helhet och landstingspolitiken har svårt att engagera unga som förtroendevalda. Personer i yngre medelåldern (30-49 år) är dock väl representerade och gruppen utrikes födda är något bättre representerad än i övriga landet. I landstinget i Uppsala län finns en god representation av småbarnsföräldrar, och i likhet med övriga riket är gifta överrepresenterade jämfört med andelen gifta i befolkningen.

Tabell 11: Landstingspolitikernas struktur 2015

Kön	Män	Kvinnor						
	54	46						
Ålder	-29 år		30-49 år		50-64 år		65 år-	
	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn
	12	23	36	32	28	22	23	23
Utrikes födda	Förtroendevalda			Befolkningen				
	10			17				
Gifta	Förtroendevalda			Befolkningen				
	55			41				
Småbarnsföräldrar	Förtroendevalda			Befolkningen				
	14			13				

De arbetar i många sektorer i samhället

Landstingspolitikerna är yrkesverksamma i många olika sektorer. De flesta är anställda i den offentliga sektorn men 38 procent arbetar i den privata.

Landstingspolitikerna har olika utbildningslängd, men de med eftergymnasial utbildning är starkt överrepresenterade i förhållande till befolkningen.

Tabell 12: Förtroendevaldas anställning och utbildning- landsting 2015 (procent)

Anställning	Statlig	Kommun	Landsting	Privat	Kommunalt bolag	
	10	30	20	38	2	
Utbildningsnivå	Förgymnasial		Gymnasial		Eftergymnasial	
	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn	Valda	Befolkn
	4	15	23	43	74	43

Sammanfattning av de förtroendevalda i Uppsala län

Det politiska uppdraget innebär att förtroendevalda fattar beslut för medborgarnas räkning. De ska värdera olika synpunkter och förslag, göra avvägningar och prioriteringar och ta ställning till vad som bäst tillgodoser det samlade medborgarintresset.

I kommunerna i Uppsala län är de förtroendevalda 1 072 till antalet och i landstinget 190. Av alla dessa är 97 procent fritidspolitiker och bara tre procent helt eller deltidspolitiker.

De förtroendevalda har olika bakgrund och erfarenheter och avspeglar väl medborgarna vilket är viktigt för olika perspektiv i beslutsfattandet. Det underlättar också möjligheten till kontakt mellan de förtroendevalda och allmänheten.

I stort motsvarar representationen i Uppsala län den i landet som helhet även om det finns variationer mellan länets kommuner. Könsfördelningen i Uppsala län sammantaget är något jämnare än riksgenomsnittet för kommuner, och utrikes födda är bättre representerade bland länets förtroendevalda än i riket i stort. Gruppen småbarnsföräldrar väl representerade i både kommuner och landsting, i landstinget finns till och med en liten överrepresentation.

Närheten till de förtroendevalda gör det lättare för medborgarna att ha kontakt med politikerna. Det är enklare att kontakta den lokala eller regionala företrädaren än en riksdagspolitiker för att framföra åsikter och argument.

Det går i genomsnitt en kommunalpolitisk företrädare på 330 medborgare i Uppsala län och en landstingspolitiker på 1 837 invånare. Detta ger en lägre politikertäthet än genomsnittet för kommuner, men en högre politikertäthet än genomsnittet för landsting. Siffrorna kan också jämföras med 349 riksdagsledamöter på hela Sveriges befolkning.

Förtroendet för lokalpolitiker och verksamheten

Här redovisas hur medborgarna ser på sina lokalpolitiker och hur nöjda de är med skötseln av de kommunala verksamheterna.

Nästan sju av tio i Sverige är nöjda med den kommunala demokratin

SOM-institutet² vid Göteborgs universitet gör varje år en nationell undersökning för att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat samhälle, politik och medier. Nedan redovisas resultatet från 2015 och de tre frågor som handlar om hur medborgarna ser på demokratin, verksamheten och de förtroendevalda i kommunerna.

Svaren visar att invånarna är nöjda med hur demokratin fungerar i kommunerna och ganska nöjda med hur den kommunala servicen fungerar, medan siffrorna visar att förtroendet för kommunstyrelserna är något lägre.

Tabell 13:

1. Hur nöjda invånarna är med hur demokratin fungerar i den egna kommunen (procent)

	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Inte särskilt nöjd	Inte alls nöjd
Kommun	9	58	25	8

2. Hur invånarna bedömer att den offentliga servicen fungerat de senaste 12 månaderna i den egna kommunen (procent)

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ingen uppfattning
Kommun	4	39	29	9	3	16

3. Förtroende för kommunstyrelserna (procent)

	Mycket stort	Ganska stort	Varken eller	Ganska litet	Mycket litet
Kommun	2	18	47	23	9

Medborgarna är nöjda med verksamheten

Vid sidan av den nationella mätningen görs även lokala mätningar. I Uppsala län har sedan 2013 samtliga kommuner med hjälp av Statistiska centralbyrån gjort egna omfattande medborgarundersökningar. Nedan redovisas svaren på några av de frågor som rör uppfattningen om kommunen som en plats att bo på, hur de kommunala verksamheterna sköts och vilket inflytande invånarna anser sig ha i sin kommun. De svarande har fått betygsätta kommunen på en skala på 1-10 där 1 är det lägsta betyget.

² SOM-institutet är centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Invånarna i Uppsala län liksom i landet som helhet är mer nöjda med sina kommuner som en plats att bo och leva på och med hur den kommunala verksamheten fungerar än med möjligheten till insyn och inflytande över de kommunala besluten och verksamheterna.

Tabell 14³: Hur nöjd är du med ...

	... din kommun i dess helhet som en plats att bo och leva på?	... hur din kommun sköter sina olika verksamheter?	... den insyn och det inflytande invånarna har över kommunens beslut och verksamheter?
Enköping (2014)	6,8	5,7	4,4
Heby (2014)	6,3	5,5	4,4
Håbo (2016)	6,7	5,8	4,7
Knivsta (2015)	7,2	6,2	5,2
Tierp (2014)	6,4	5,7	4,4
Uppsala (2015)	7,4	6,4	5,0
Älvkarleby (2015)	6,4	5,3	4,4
Östhammar (2016)	6,8	5,5	4,4
Hela riket (2015-2016)	6,9	6,1	4,8

Några av frågorna berör specifikt förtroendet för de förtroendevalda. Förtroendebetygen varierar mellan de olika kommunerna men är generellt sett lägre än betygen för vad invånarna tycker om kommunen som boplats och för hur nöjda de är med de kommunala verksamheterna.

Tabell 15: Hur nöjd är du med...

	... hur kommunens politiker lyssnar till invånarnas synpunkter?	... hur kommunens politiker arbetar för kommunens bästa?
Enköping (2014)	4,3	5,0
Heby (2014)	4,6	5,2
Håbo (2016)	4,2	4,8
Knivsta (2015)	4,8	5,6
Tierp (2014)	4,3	5,4
Uppsala (2015)	4,5	5,5
Älvkarleby (2015)	4,0	4,5
Östhammar (2016)	4,2	4,9
Hela riket (2015-2016)	4,6	5,3

³ Svar i en skala från 1 till 10 där 1 är det lägsta betyget.

Sammanfattande kommentarer - förtroende

Resultaten från undersökningarna⁴ visar att medborgarna är nöjda med det demokratiska systemet i de kommuner de bor i. De är även ganska nöjda med den egna kommunens service medan de är mindre nöjda med sina möjligheter till inflytande och de har lägre förtroende för de förtroendevalda.

Kommunerna i Uppsala län liksom riket som helhet har lägre värden på frågor om förtroendet för förtroendevalda än för den verksamhet som politikerna ansvarar för.

Att de förtroendevalda får lägre betyg än verksamheterna kan bero på att de i sitt uppdrag måste göra svåra avväganden och ibland fatta obekväma beslut. Det kan vara svårt för medborgarna att se kopplingen till helhetsansvaret.

Vidare kan det lägre förtroendet bero på att invånarna har mer kontakt med verksamheterna direkt än med politikerna. De ser vad personalen gör men inte vad politikerna utträttar.

Siffrorna kan dock ge en missvisande bild. Det finns undersökningar som visar att medborgare vid djupintervjuer tenderar att först svara att de har lågt förtroende för politiker medan de vid ett längre samtal ger en mer nyanserad bild.⁵

⁴ SOM-institutets Riks-SOM 2015 och SCB:s medborgarundersökning

⁵ Politikens meningslöshet – om misstro, cynism och utanförskap, Tommy Möller, Stockholms universitet.

Vilka är lokalpolitikerna i Uppsala län?

Sveriges Kommuner och Landsting har i den här rapporten, som är baserad på SCB-statistik, tittat på vad som är utmärkande för de lokala politikerna i Uppsala län. Vilka är de? Vilka är det som lägger en stor del av sin tid på att ta ansvar för allas vardag, att prioritera och att fatta beslut som påverkar och skapar förutsättningar för dem som bor och arbetar i Uppsala län? I rapporten redovisas även hur nöjda medborgarna är med den kommunala verksamheten och vilket förtroende de har för lokalpolitikerna.

Upplysningar om innehållet

Cecilia Ramqvist, cecilia.ramqvist@skl.se

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2016

ISBN: 978-91-7585-442-7

Beställ eller ladda ner på www.skl.se/publikationer. ISBN 978-91-7585-442-7